

DOBROGEA JUNĂ

DOBROGEA A DOBROGENILOR

Director: CONSTANTIN N. SARRY

ABONAMENTE
Pe un an... 40 Lei — Pe 6 luni... 20 Lei
Anunțuri și reclame după învoială

Organ al revendicărilor naționale ale Dobrogenilor

REDACȚIA și ADMINISTRATIONA
BUCUREȘTI, STRADA PĂTRASCU VODĂ, No. 4
MANAGERUL: DR. N. SARRY

Frați Dobrogeni,

Lumea întreagă se frământă din răpături; omenirea de pe învechitele continente se reface din adâncuri; zeci de popoare rup cătușele ruginite de vremuri și afirmă dreptul lor la existență proprie; România își realizează întreg idealul național plămădit și dorit de veacuri. Numai noi, Dobrogenii, pare a ne fi lăsat soarta pe mâinile altora!

Evacuați și desgrădinați dela căminurile noastre, rupți printr'un tratat silnic de trupul Țării-Mume, pribegi și urgisiți pretutindeni, în lipsă și mizerie pe pragul iernii, cu munca noastră risipită, fără stăpânire și totuși cu o mie de stăpâni, și în nepuință de a pune picior pe pământul părinților noștri, — azistăm impasibili, cu o resemnare vinovată, față de evenimente atât de hotărâtoare pentru destinele tuturor neamurilor, fără ca să desprindem nici un învățământ din Cartea Vremurilor și fără să ținem seamă că, aceia cari se uită pe sine, sunt uitați până și de Dumnezeu!

Să fim noi o generație atât de decăzută? Să n'avem noi nici un respect față de memoria antemergătorilor și nici o frică față de blestemele copilor noștri? Să rămânem noi, Dobrogenii, cei de pe urmă cetățeni din omenire, noi, cari, până acum pildă de vrednicie, de cuminenie și de patriotism, am putut face dintr'o provincie „pustie, tristă și goală”, piatra cea mai scumpă de pe coroana Regelui Carol I?

Frați Dobrogeni,

Subsemnații, toți fiii băștinași ai Dobrogei, înțelegând ca înăuntrul fruntariilor și aspirațiilor românești să ne afirmăm în mod legal, demn, dar hotărît, ființa și voința noastră, — a celor legați trupește și sufletește de pământul României transdunărene — vă adresăm această chemare, cu rugămintea și cu stăruința de a vă strânge rândurile, pentru ca toți la un loc, „uniți în cuget și în simțiri”, și fără a nesocoti concursul sub toate raporturile a adevăraților prieteni ai provinciei noastre, să expunem făuritorilor viitoarei păci universale, care sunt dorările, păsurile și năzuințele imensei majorități a locuitorilor provinciei de peste Dunăre; să arătăm, apoi, că nu înțelegem ca tăcerea noastră să fie exploatată în scopuri determinate și să facem să se știe că nu vom admite, nici în ruptul capului, ca petecul nostru de pământ, să servească cumva sau cuiva de obiect de târguială ori de compensațiune.

George D. Senderli, Fr. Sachotti, Constantin A. Rădulescu, R. Butărescu, Gh. Teodorescu, I. P. Atanasof, Const. Bălănică, S. Seni, Osman Gafar, Al. O. Șeitan, P. Șopira, Hr. Ciomu, Aurel Dan, Octavian Banciu, Cl. Frangopol, Chiril Neicu, Stanciu Ivanciu, Dumitru Cojocar, Octavian O. Șeitan, Octavian Rădu, Bernard Hazan, A. Butărescu, Const. N. Sarry.

Dobrogea și Bulgaria

de SCARLAT VĂRNĂV

Bineînțeles poate pe declarațiunile înșiruitoare ale Miniștrilor din guvernul Marghiloman și în deosebi pe cuvintele d-lui C. C. Arion, care a asigurat Parlamentul că vom reîntra în posesiunea întregii Dobrogei, dela Tulcea la Turcoaia și dela Cerna-Voda la Balcea, opiniunea noastră publică — de alinierea pe cale de a fi scăpată de mizeriile pe care le-a trăit — și văzând apropiata realizare a năzuințelor celor mai optimiste, pare că nu mai dă atențiunea ce merită provinciei noastre de peste Dunăre, parca e adormită în credința că România cea Mărită va trebui neapărat să cuprindă vechile graniți ale Regatului.

Bulgarii însă, care sunt muncii de grijă ca teritoriile din Peninsula Balcanică, pentru a căror stăpânire au purtat două războaie vor fi împărțite la încheierea păcii între Sârbi și Greci, cantă o compensație. Folosindu-se de o cam dată de împrejuri și speculând asupra unor nevoi vremelnice, armata lor ocupă Dobrogea întreagă; apoi, prin esle mai stricte presiuni împun nenorocirilor Dobrogeni, rămași la vatră, să ceară alipiarea Dobrogei către țara lor — așa numitele Congrese din Babadag sunt ieșana vie a activității ce desfășură în partea locului; iar pentru ca să nu se poată afla ce se petrece în provincia noastră, pentru ca nu cumva un cuvânt de îmbărbătare să strice armonia pianului lor diabolic, toate trecătorile din Dobrogea sunt pășite cu cordoane de trupe care împun chiar pe trecătorii zârșiți din depărtare.

E, dar, neapărată nevoie de o căm mai energetică reacțiune; trebuie ca fie care Român să afie care e situațiunea reală din acea parte a țării, pe care prin muncă și banul nostru am transformat-o și înfiorat; trebuie ca să ne ridicăm cu toții în contra asuprii sălbătice ce se exercită asupra unor nenorociți, cari, singuri, nu mai rămăsă sub ocupațiune străină!

Urmărind prin urmare scopul de a lumina toate păturile neamului nostru asupra condițiilor privitoare la Dobrogea, vom cerea aici în deamăntat așa zisele drepturi de stăpânire ale Bulgarilor asupra acestei provincii.

Mai întâi, e în deosebi cunoscut că nu am luat Dobrogea dela Bulgarii. Tratatul dela Berlin a deslipit în folosul nostru o parte din împărăția Otomană, care dealinierea era locuită de Turci și Tătari, de Români și de un număr relativ mic de Bulgarii. Ne rezervăm, firește, să documentăm

cu probe neîndoielice temeinicia acestei afirmațiuni.

Fie ne permis de o ocazută să amintim cotropitorilor actuali ai Dobrogei, că neastărnarea Bulgariei a fost plămădită în țara românească. Deși vasali și docil sub amenințarea unor intervențiuni nu numai jguloare, dacă chiar primejdioase, părinții noștri au compătimit cu durerea unui popor robit și au dat adăpost și aprinje patrioților bulgari, cari uneleau odinioară liberarea patriei lor de sub jugul musulman.

Ceva mai târziu, cu prilejul războiului de la 1877-78, când armatele rusești erau înfrânte de Osman-Pașa, când fugarii moscoviti ajunsesă la București, oștile noastre au sărit în ajutor și au scâpat pe cea poreclită „liberatori” precum și pe acei esri răvneșă să fie liberați.

Bulgaria după acestea precum și multe alie peripeții, a luat în sfârșit naștere ca stat de sine stătător. Era dureroselor încercări nu era însă încheiată, căci dacă Turcii nu putea să mai vizeze reînnoțirea la o stăpânire de vecuri o altă și mai grea primejdie o amenința: din vilanul otoman-era căm pe aci să devină gubernia rusească. Cine nu-și aduce aminte de unostirile la Sofia a vestitului general Kaulbars, ajutat în acțiunea sa de un îndrăzneț partid bulgaro-muscălesc? Cine a uitat cum prințepel Alexandru Batemberg a fost ridicat și dus ostatic la Reși? Prin ce minune a scâpat vecinul de la sud de o nouă și mai grea sclavie? O lume întreagă știe, că înșiși trebuiau să trescă peste trupul nostru pentru a ajunge în Balcani, iar Dobrogea a fost tocmai scutul neastărnării mai departe a Principatului, mai târziu Regat bulgăreesc.

Totuși prefăcându-se că nu cunosc sau au uitat istoria liberării lor, Bulgarii revendică Dobrogea!

Neapărată amintirile măndruului nostru trecut, pe care le improspătăm aci, au un cusur. Argumentele de natură sentimentală nu prea au avut trecere cândva în politica internațională. Vom dovedi însă neîntârziat fără a avea măcar nevoie de a reafii vechile arhive, că de pușia întemeiate sunt așa zisele pretențiuni de substrat materialist pe care se rezimă Bulgarii, pentru a revendica Dobrogea, care nu a fost niciodată și deci nu poate fi nici în viitor, lăsată în stăpânirea lor.

Insemnări de o zi

Semnând apusul, cu care „Dobrogea Jună” își inaugurează al 10 lea an de existență, nu mi-am putut ascunde de loc emoțiunea — o emoțiune dintre acestea ce nu se pot nici defini și nici stăpâni.

E primul act — acesta — după aproape cinci vezi de ani de viață și cultură românească în Dobrogea, emanat dela fiii ei îndevărați, suflet din suflet și trup din trupul acestei provincii, — act ce vine să desohădă o nouă eră și noui orizonturi.

Și în idealismul meu regnă însă, în dragostea nealterată, hrănită neînterupt de 20 ani de zile, de când mănușe condusul de modest scriitor, de a vedea odată și odată „Dobrogea a Dobrogenilor”, a acestora cari și-au legănat iluziile și subteran, atâtea raze de luminătoare speranțe, în căm mi-ar fi fost cu neputință să nu releva faptul în mod dovedibil și ni mi-l înregistrez în coloanele acestui ziar — cel mai credincios și mai bogat porte-feuille pe care l-am putut avea vreodată.

CE-SAR

RETEVEIE

Modus faciendi.

Multă lume nerăbdătoare și meticuloasă se întreabă: Cum se vor putea face de data aceasta știrile în Dobrogea, când cetățenii noștri provinciei se găsesc împărții cu pui de postărie, iar la vetrele lor nu se pot duce, fiindcă n-au pe ce pune capul?

— Foarte simplu, Algeții în chestiune se vor face ca totdeauna: conform legii și mai ales conform uzului nostru constituțional!

Istoria se repetă.

Un prieten mă informează, că Bulgarii ar fi cinsuți, cu sandale, piciorul principal dela intrarea pe podul dela Cernavoda, în jurul pietrei care purta tabla comemorativă, tot cinsuți un ocean cu „jubilar” ascuns acolo. Care va să zică, tot e săvârșită povestea eu... Iana din puț.

Explicabil

Aflu că, dintre membrii ultimului Parlament conservator, declarat într'o șespe ca... incident, — acela care s'a herit cel mai mult, pe urma „gestului regal” e d. Borg, simpaticul șef al marghilomanștilor toșeni.

GHANARET.

Memoriul Bulgar

Este datat din Iannarie 1918. De atunci marile evenimente ce s'au succedat, au trebuit să tempereze în de ajuns impetușul zel ce transpiră în fiecare rând al acestui memoriu.

El etează dela așa zisul Consiliu național central al Dobrogei-Babadag și, ca și cum această etichetă n'ar fi fost de ajuns, mai poartă ca subtitlu: Memoriul reprezentanților Dobrogei.

Tendința d'a ne exclude pe noi, pe toți aceia care am trăit și muncit în Dobrogea, este manifestă la aici ce nu licuț să se publice acest memoriu, dar tot atât de manifest este dreptul nostru d'a declara apocrief un astfel de memoriu cind el se prezintă, în afară de noi, sub acest titlu.

Nu e vorbă, vecinii noștri au făcut totul ca să se piardă și urma noastră și a celor înfăptuite de noi în câmpiile dobrogene. Dar Românul nu pierde; a-cel clip-va cari ne regăsim după asemenea aspre încercări, ajunge să ne privim și să ne simțim coatele pentru a ne recapăta conștiința de sine, de ceea ce am înfăptuit și de ceea ce suntem capabili. Avem dreptul a privi disprețuitori acea ce se încearcă contra noastră și să trecem stăpâniți numai de glândul morților noștri și de imensitatea sfârșirii ce se cere acelor ce vor să se reconstituie într'o nouă vază.

Dintre toate acuzațiunile ce ni se aviră, una este care denotă proveniența tuturor celorlalte. Iată ce se poate citi la pagina 14:

„De grandes étendues de terres usupées (sic) furent cédées à des conditions très avantageuses à un certain nombre d'immigrés roumains qui fondèrent de grandes propriétés à la place des petites propriétés supprimées, introduisant ainsi dans la vie agricole de la Dobroudja le régime des colons.”

Ciokoi! Acești-învețivi se arunca și ofițerilor noștri prizonieri în taberele bulgare lunio'e d'a fi supuși la acele tratamente ce au ridicat indignarea omenirii întregi.

De acum suntem fixați și putem să deducem valoarea tuturor celorlalte acuzațiuni.

Dar pe cind se defaimă tot ce este românesc, e vertiginosă înșitimea la care se ridică lucrurile bulgărești și mai ales administrația. La aceste hosnanele memoriul ar voi să ne convezie și pe noi, căci ne bagă la-o-altă cind zice (pag. 21-22):

„Nous, Dobroudjains, sans distinction de confession et de nationalité, des frontières de la Bulgarie, parce que nous y voyons des garanties incontestables pour nos droits civils et politiques et pour notre libre détermination. Nous sommes sûrs de trouver sans

l'administration bulgare toutes les conditions voulues pour le développement économique dans la paix. Et notre foi n'est pas basée sur un préjugé ou une suggestion mais sur les preuves que la Bulgarie a fournies au cours de son existence politique depuis le congrès de Berlin jusqu'à ce jour.”

La aceasta am putea adăoga că existența politică s'a prelungit lunile din urmă pentru că Bulgaria, implorând armistițiul, să des ocăzie aliaților să se convingă de esle despre acest soi de probe. Ce fel de convingere își vor face aliații e o chestiune asupra căreia nu vom intriza a fi lămuriti.

Pină stănești-șimțite stabilit că Bulgarii, cari disprețuesc atit administrațiunea noastră, nu se mai pot aștepta nici la aceste „condiții pentru dezvoltarea lor în pace”, pe care guvernul bulgar, singur, a dat probe că le poate asigura.

Nu știm ce va face statul nostru pentru a veni în ajutorul aceluia din supușii săi, care ar voi să reconstituie viața economică a Dobrogei. Dar să nu ne mire dacă bulgarii, cari au crezut să-și asigure puțin tot ce e românesc, o situațiune pe veci precumpănitore, ne vor da o nouă probă de consecvență solicitând concursul statului nostru și strigând pină la cer contra „asupriilor” și „crumărilor” administrației, cind accesa ar eluta să și aducă aminte.

Va fi interesant a se compara la timp lista acestor protestatori cu acea a subscritorilor memoriului.

I T R I C U

Des Președintul și Membrii Consiliului Agricol din Dobrogea
Membrii ai Societății Bulgaro-Române de Agricultură din România

Omagiul nostru morților

Nu putem relua aparițiunea „DOBROGEI JUNE” fără a nu adresa un pios omagiu vechilor, apreciaților și pe veci neuitaților noștri colaboratori, morți pe câmpul de datorie și de onoare.

Memoria lor scumpă ne va rămâne pentru totdeauna ca pildă de iubire și devotament pe de o parte, ca îndemn la muncă și stăruință, pe de alta, în activitatea noastră viitoare.

Cu inima strânsă de durere dăm pentru un moment publicității următoarea listă, care vorbește dela sine.

FILIP ȘTEFĂNESCU Dobrogean, MIHAIL ȘERBĂRIANU, Dr. OVID Ș. YANĂSCU, FELIX V. FAPADOPOU, ANDR. N. SARRY, IANCU ERICULESCU, NICOLAE VĂLCO.

Fie-le jărăcaș apăsător și dăunător la vezi amintirile

Dezastrul Românilor la Turtucaia

Com. H. prezintă generalul bulgar Tucev, într-o serie de articole apărute în „L'Echo de Bulgarie”, în Septembrie 1917.

Traduc. și adaptat. de colonelul în rezervă Nicolae Mărășescu

Încevântat de numele Domnului, care amănă dar nu uită niciodată. De 3 ori în binecuvântat ca n'a uitat crimele perfidului nostru vecin și piraterii sa din 1913. Această invaziune de bandiți¹⁾ unică în istoria popoarelor civilizate și care, ca crimele a perfidiei, a fost celebrată ca războiul triumfal, fără ca să fi dat o luptă și a cărei glorie a fost ignorată prin monumente și medalia comemorativă. Lumea întreagă a fost amăgită de sforătoarele laude în onoarea minunelor bravuri luptătorului român.

Mitorani²⁾ îngâmfaiți de pradă care le-a căzut cu atâtă înlesnire în mână, îmbătați de gloria reclamei ce-și făuseră, ameteți de laudele ce Europa făcea să plouă asupra lor, fără să le fi meritat, celebrând opera lor pacificatoare în Balcani, fîntră prin a-și imagina, că în realitate erau foarte bravi și că puteau aspira a juca de drept rolul ca factor principal, nu numai în Peninsula Balcanică, dar chiar în Europa întreagă.

În ajunul aniversării tratatului de București și a străngerii și mai mult a cercului de fier format de blocul vecinilor perfizi contra Bulgariei spoliată și umilită, războiul general izbucni. El nimici planurile lor și ei se puseră a pândi momentul propice pentru o nouă piraterie. Sufletul lor acerb se zădărnici mult timp, dar în fine perfidia și ura lor contra Bulgariei hotărâră. Și în disprețul

tratatei lor și a cuvântului dat, ei trecură de partea sceleră, unde Bulgaria n'avea de căutat, și se unii cu Antanta. Faptul că în ajunul ostilităților trupele cari sosisau la Turtucaia, destinate acestei cetăți, erau salutate cu strigăte de „La Sofia”, „La Sofia”, la care ofițerii lor răspundeau „și la Constantinopol”³⁾ (comptând, bine înțeles, nu pe forțele lor, ci pe acelea ale rușilor) demonstră până la ce punct românii pierduseră simțul realității.

Cu toate acestea, mirabilul lor conștiință nu le-a permis de a înfruntă o luptă deschisă. Vitejii copii ai unei rase degenerante, care sunt membrii unui conglomerat din toate triburile formate din criminali vulgari de altă dată⁴⁾ preferă, până la sosirea contingentelor ruse, a se pune sub protecția puterilor fortărețe moderne, aici, în orice caz, cineva e mai sigur și mai bine în forturi, înspăia rețelelor de sârmă, a gropilor de luptă și a tranșeei. Cât despre artileria lor era prevăzută cu lucrări de beton, cu galerii subterane și alie adăposturi⁵⁾. Într-o asemenea fortăreață, garnizoana română, tare de 40.000, se hotărâră să stea. Încredințați că o asemenea formidabilă cetate bulgară n'ar fi putut-o înă nict după o lună de repetate asalturi.

V. Ursă

1) Expresie de om, care pretinde că scrie pentru țară!
2) Se trimesează omul asemenea cavalerii din gara unui general! (Nota traducătorului).
3) Nădăvâr, înaltăle de rău pret a autorului.
4) Căci, Bul. Ganeva nu se desmințe, lu se întrecă chiar pe sine.
5) Nădăvâr, nici o bulăre n'a fost în beton (Nota ale traducătorului).

Pacea dela București și opinia publică din Bulgaria

Nu e lipsit de interes, socotim, ca să se cunoască modul cum a fost primită și comentată de către lumea politică și presa regatului vecin pacea dela București. Sunt multe detalii importante în felul lor, care au putut scapa la vreme publicului nostru cititor, din cauza stării de război din epoca aceea.

Împrejurări pe cât de deosebite pe atât de neplicate punându-ne în pozițiune de a dispune de un bogat material în această privință. Începând cu numărul de față și sub titlul de mai sus, vom începe publicarea a o serie de note și extrase din ziare, a căror savoare și substrat psihologic nu vor scapa nimănui.

Multă vreme a dăinuit la noi versiunea, nedemonstrată nici până astăzi, că partidul rusofil, prin gura șefului său d. Malinov, ar fi fost atitudinea împotriva păcii dela București și a anexiunii Dobrogei. Inexact. Dimpotrivă, după cum se va putea vedea din extrasele ce vom publica în numerele viitoare, ziarul „Preporje”, oficiul partidului, ducea o campanie violentă în contra Turciei, care părea că vrea să sădărnicească planurile bulgare.

Singurul partid care a protestat împotriva oricărei anexiuni teritoriale a fost cel socialist, moderat și radical.

În ședința Săbraniei dela 23 Februarie a. c. Ministrul Toseef anunță iminenta sa plecare la București în vederea tratatelor, în mână cu condeul — spunea — cu care a semnat pacea dela 1913. deputatul Assen Tuseof (soc. mod.) i-a replicat:

„Sunteți cel dintâi ministru militar și sperăm că și cel din urmă, în această privință. Dorim ca războiul împotriva Bulgariei sub pretextul unității sale naționale, să ia un grabnic sfârșit.”

Oratorul discută apoi mai pe larg declarațiunile făcute de ministrul președine unor corespondenți de ziare și reproață acestuia, că a vorbit de o izolare a Bulgariei, prezintănd pe toți vecinii ei, ca inamici.

„Ministrul Toseef ar fi de dorit să se împoaze cu pacea dela București. Greșala din 1913 trebuie îndreptată. (Înteruperi în dreapta: „Dar 1878?” Nelinște, voceaferă la socialisti, sunete de clopoțel).

Oratorul își exprimă dorința, ca o pace durabilă să fie încheiată în Balcani. El critică politica Austro-Ungariei față de Serbia și repetă că Bulgaria trebuie să încheie numai o pace dreaptă. (Înteruperi). „O pace, ca să fie durabilă, trebuie să sepașeze pe o liberă autodeterminare.”

Deputatul Colarov (soc. rad.) începe o critică a tratatelor de pace dela Brest-Litovsk și susține că singura sinceră propunere de pace a venit dela Rusia. Și el dorește de asemenea o pace fără auzenții și fără despăgubiri, și cu o deplină libertate pentru toate popoarele.

Oratorul discută cu Ucraina (înteruperi) și dorește o înțelegere cu România, pe baza declarațiilor făcute la Brest-Litovsk. (Ministrul Popof înterupe; nelinște).

Ținând socoteală de severitatea censurii, cititorii și-au putut da seamă de ce s'a putut petrece în acea zi în Săbrania bulgărească, care numără 18 deputați socialisti.

Serutator

DOSARUL jafurilor și călbăteciilor din Dobrogea

Nu e de interesese săm, firește, război produse asupra mai totor locuitorilor țării noastre, de acest genăru de jafuri război. Nu e familie, care să nu și fi dat tributul de sânge, nu e individ, care să nu și fi sacrificat ceva din liniștea și pacea sa. Nimic! Într-o țară unde s'au vădit atât de vizibile și atât de sărăcose, ca în ținutul dintră Dunăre și Mare.

În astată de orice discuție, astăzi, că s'a făcut „lăbrărie” pe țara Dobrogei și a Dobrogeenilor, astă în materie de evocare că și de aplicare militară. Cu lipsa noastră de experiență modernă și rutină înecată în fapte de arme: cu ignoranța ce se caracterizează în mai toate privințele: cu instituțiunile noastre și imposibilități a unei organizații, care trebuie, încă din primele zile ale campaniei, să fie pândită în ordine iminentă până la linia strategică — și aceea provizorie — Cărbărie-Cărbărie-Tuzla; cu s'au aliat pe cât de înșăpălit pe atât de pervertiți, Dobrogea și s'au mutat și înlocuit au trebuit să lădure unul din cele mai crude martirii din actualul război. Situați completamente, pribeji de doi ani de zile, dinșiși moși pot revădea urzalele cămbător și mormintele pierșitorului nict astăzi, după alăun luni de așa s'au pacă!

Nu putem să împoștăm: lădure pe țara noastră sfărâșată de invidie. Vrem încă o situațiune noastră să fie de toți și cât mai completă cunoaștere. Dorim, în înlocuirea unei cauze superioare ca lăbrăriea acelu Dobroge — provincia cea mai bogată și cea mai rădădită, până mai s'au înă — să fie astă mai desăvârșit.

În romoșnișii, înțikim pe toți aceia, cari au avut să sufere sau să vădă — „cu ochii lor” — lăbrărie și călbătecie, care au fost înlocuite astăzi de stăruie odioasă, sub toate raporturile, în stăruie de lăte și de rutină în care se războie astăzi, să se conștie date și aca.

Vom publica și vom putea forma astăzi, șosece năzărite, sărbătorii și patriotice astăzi.

ARCHIVAR

Documente diplomatice din trecutul apropiat

La 20 Iulie (1 August 1876) ministrul de externe al României multu mește pentru sprijinul deosebitelor Cabinete în chestiunea neutralizării Dunării între gurile Timocului și Vărniciova. Profită de ocazie ca să comunice Europei și alt lucru. Amintește că România nu înțelege să joace un rol provocator, că ea nu va face ceace a făcut Franța lui Ludovic al XIV-lea în Ungaria, ori acea a lui Ludovic al XVI-lea în America, în viltoroare State-Ualte, pe care le-au ajutat în lupta pentru independență. Totuși, spune el, nu putem să ascundem preocupările și simpatia pe care ne-o înșăpăle stărua cătorva provinci ale Turciei. Amintește de ororile din Bulgaria. Într'adevăr extraordinare, de care poamea cu indignare toată Europa, de care se vorbise în Parlamentul englez, o întregă populație fiind masacrată. Orașe distruse, este pierdint fără urmă, oameni ținuși înghesuși călăva vreme și spânzurați apoi cu grămada la Adrianopol, supt ochii consulului rusese — adevărate grozăvii fără nume, care se făptuiau împotriva unei populații ce nu mai putea să lupte. Se socotește, spune Kogălniceanu, în peste o sută de orașe distruse, la 25.000 de oameni omorâți; foile turcești spuneau că numărul morților s'ar ridica la 40.000; au fost o mie de copii vânduți — știm de aiurea că se vindeau pe 4—10 lei unul, copiii de creștini. „Sunt în măsura să afirm că scene de rezolantă sălbătice au avut loc mai în toate orașele și satele Bulgariei.” Sunt rapoartele și declarațiile Bulgarilor fugiți la noi, dar el preferă să întrebunțeze numai acele de care Europa le-a admis ca autentice, cum era declarația făcută la 10 Iulie în Parlamentul englez. Nu acuză Guvernul turcesc: sunt în el oameni luminați, cu „principii umanitare” — aceasta era partea de cruțare față de anume sentimente pe care puteau să le mai albat unii față de Turcia — dar „organele subalterne” au lătrăcut orice margine.

„În România, spune el, sunt sute de mii de Slavi, Ionie mulți Bulgari, care au drepturi politice, și emoțiunea aceasta poate să crece dificulțăți Guvernului. Națiunea noastră întregă se poate emoționa de aceasta, pentru că, precum știți, noi avem mai mult de 200.000 de Români stabiliți pe malul drept al Dunării și cari au înă relațiuni multiple cu patria mună.”

Și diplomația românească îndrăznia să vorbăscă așa în Iulie 1876: „strigătele de indignare și de protestație se aud din toate părțile, și lumea creștină orientală ne acuză cu glas tare că s'ameționăm prin neutralitatea noastră și prin tăcerea noastră aceste crime hideose care se comit aproape la porțile noastre.”

Astfel rechemă Kogălniceanu Europa la datoria ei față de creștinătatea care suferă în grănițele țării noastre: este cel mai măndru act al României vasale, și el poate fi un model pentru ce va cuvina a-și permite România independentă. „Această situație, se zicea mai departe, este plină de primejdii: ar fi imposibil să-și facă cineva în această privință cea mai mică iluzie. Căci nu știu care ar fi Guvernul ce ar putea să reziste mai multă vreme la sentimentele de revoltă ale unei populații care vede pe frații săi și pe coreligionarii săi masacrați și averile lor distruse.”

Neavând nici o intenție ostilă față de Turcia și dorind viu ca războiul să rămăde pe terenul unde se ciocnesc interesele care l-au făcut să se producă, ne este totuși imposibil — veți reamăncăpe, cel d'înă, d-le Agent, — să rămănem indiferenți la strigătele de durere care pleacă de pe malul drept al Dunării. Comunicându-vă impresiile de durere care ne domină pe toți în România, Guvernul, ca și opinia publică, ne-ar fi imposibil să nu ne punem dureroasă întrebare: Cum Europa civilizată și creștină n'are glas de ridicat de căt în favorea Erevitor? Într'adevăr, aduceți-vă aminte de mânia Europei care cădea asupra României în 1867. „Id căpăra Erevit, care fusese condamnata de tribunalele noastre ca vagabondă și care, neapelând contra sentinței, fusese îndreptată la Galazi pentru a fi exporțată în Turcia, fiind transferată de cealaltă parte a Dunării, au fost respinși de Turci, aruncăși în rău și s'au părăsi de agenții români, afară de doi care s'au înneat.”

„Această mână nu ne-a fost cruțată acum căpăra astă pentru că într'un colț izolat al țării noastre populația românească lătrăse trei-patru Erevit care comiseră un sacrilegiu în catedrala din Imași, sacrilegiu constătal în toată forma de autorități competente. Și, astăzi, când mii de Bulgari și chiar de Români, când mii de creștini sunt omorâți, când atrocitățile cele mai grozave se comit în Bulgaria zăru mare, Europa creștină nu găsește în puterea sa, în regulile civilizației sale, în legile umanității alie mijloace pentru a veni în ajutorul acestor nenorocite populații de căt o tăcere înșăpătoare? Această tăcere, România, așa modestă cum este pozițiunea sa, n'ar putea să o păstreze

mai multă vreme. De aceea, vă rog domnule Agent, binevoști a fi vă atențiunea guvernului asupra pozițiunii penibile și pline de primejdii în care ne găsim: faceți să se știe că agitația în sânul populației noastre crește din ce în ce, că un mare partid politic — partidul liberal, — s'a pronunțat categoric în favoarea creștinilor, că armata română e înșăpă freazăntă supt jugul disciplinei sale, dorind să ia parte la luptă. Pentru a preveni eventualitățile și a împiedica răul de a lua proporții din ce în ce mai întinse, este interesul și datoria marilor Puteri ale Europei creștine și civilizate de a uza cu un moment mai curând de toată greutatea lor pentru a face să se respecte de armatele Turciei principiile dreptului și umanității, datorile de umanitate și pentru a nu da Europei o astfel de privilegie de barbarie și exterminare de care e întipărit astăzi războiul sfânt îndreptat împotriva populației creștine din Bulgaria.”

Actul acesta n'a fost citat până acum. El face cea mai mare onoare omului care l-a scris și diplomației unui Stat vasal care a îndrăznit, chiar cu dezaprobarea a doi președinți de Consiliu, să ridice acest nobil glas, unul din cele mai nobile ce au fost vrodăți aurite pentru dreptate și pentru suferința omenească înaintea Europei întregi.

Din „Folletta externă a Regaziei Carol I” de K. IORGA

CE SE PETRECE ÎN DOBROGEA?

RELAȚIILE ZIARELOR COTIDIARE

Un adevarat hăos domnește asupra stării de lucruri din provincia de peste Dunăre. Ziarele care pun o grijă strălucitoare în a se da cât mai dese știri asupra celor ce se petrec în Dobrogea, se contrazic chiar dela o coloană la alta.

Astfel pe deoparte au susținut trecerea armatei și instalarea autorităților române în județele Tulcea și Constanța, în au dat chiar numele provinciilor respective, iar pe de alta, în același timp, tot ele îndreptă că „ul consulului deștia din Tulcea ar fi fost arestat de Bulgari”, că „stabilirea corepondenței telegrafice-popule nu s'a putut face în Dobrogea din cauza opunerii Bulgarilor”, că „comunicația cu Iud, Constanța s'a lăsat până în Gălnița (Jud. Iași), înșăpă, că „judele îndreptă de oțădi Bulgari au trecut și jafat împrejurimile Căldărușilor, (din dreptul Dobrogei) făcând să chiaz de arme”.

Dună informățiile noastre pozitive, Bulgarii administrator Constanța, Medelida și Cernavoda pând în ziua de 12-15 c., dădă la care au eliberat pasaportul de cereva, primitate în redacție noastră.

Iar după „villamele știri” Bulgari cari auveau în Dobrogea aproape 9 batalioane de infanterie, 12 detașări de artilerie și un regiment de carabinieri — acuză de un război pândind podul dela Cernavoda — astăzi cănd s'a decretat mobilizarea, ar fi deșchia focul împotriva noastră; că Anglo-francezii l'ar fi s'aușat astăzi să plece, ocazie ar fi și f'ăcăt-o, dorind ca d'înă și administrația civilă.

Făcăt „villamele știri” necoerente și contradictorii, ar fi de dorit ca Guvernul să dea un comunic oficial în această privință.

Reporter

CINE SE AGITĂ „ÎN NUMELE DOBROGEENILOR”

În libertatea și împrejurările permise de evenimentele favorabile, cățiva tineri fanatici exaltați, retrași de mult ca să-și facă cultura și afacerile în Capitala regatului vecin, secondăși de a droșie de „figuranți” și de doi-trei inconstanți din Dobrogea, constituindu-se în „Comitet național central pentru Dobrogea” și erijându-se în spă-rători și împuterniciți ai populației din provinciile transdunăreană, se agită de o seamă de vreme prin congrese, expoziții, tot felul de publicațiuni naționale și străine, fără a exclude patentatul sistem al bandelor teroriste, cercând astfel să creleze o atmosferă prielnică obșnușilor pescuitori în apă turbure.

Paralel cu discuțiunea obiectivă și documentată la care vom supune, pentru oamenii de bună credință, mai ales străini, toate expunerile „Comitetului” în chestiune, ținem să dăm și numele până la unul, al acestor agitatori, fruntași și codăși, pentru ca lumea, cunoșcându-i, să le aprecieze atât greutatea vorbelor și actelor, cât și curățenia intențiunilor.

Din cine se compune acest așa zis „Consiliu central național pentru Dobrogea?”

Președinte: Ivan Ogneanof.
Vice-președinti: Nicolae Stoef și Ivan Stancef;
Secretar general: Anton Gorlaeov;
Consillieri: Dragomir Pacef, Cristo Popof, Dimo Nicol, Ivan Penaeof, Slavi Drenovskî, N. Cotarov, I. Raedjief, Salim Hasan, Negib Demergian, Islam Arif Said, Irusein Suleiman.

În numărul viitor vom publica numele semnatarilor rezoluțiunilor congresului dela Babadag, în frunte cu biroul respectiv.

Sufletul dobrogean

de P. Bălăneșcu Dobrogean

Dobrogea este ținutul cel mai interesant al țării românești. Mai interesant ca aspect geografic, ca formațiune geologică, ca trecut istoric, ca diversitate etnică, ca bogăție istorică. Deși ea alcătuiește azi o parte întregitoare și inseparabilă a țării noastre, deși politicete ea nu se poate otebi de aceasta, totuși, cercetată eu deamă-nuntul, la tot pasul își arată caracterul ei particular.

Pământul aci ere, repet, altă constituțiune geologică, mai puțin ordonată, mai rebelă, mai neregulată. Între ramificațiunile Balcanilor din colțul de Sud-Vest și „munții” Babadagului se desfășoară „pășii dobrogeană”, cu întinderea ei nesfârșită și cu lipsurile și bogățiile ei. Vecinătatea mării îi imprimă un știu ce ser, de-o compozițiune chimică particulară; înșăși curenții serieni ce străbat întinderea dobrogeană se deosebesc de cel „de dincolo”: sunt mai permanenți și mai puternici, fără a fi aceiași presunțeni în ținut (Să comparăm clima dulce, aromitoare, a Balicului, cu clima aspră, vântoasă, a Constanței).

Apoi, oamenii aci au altă constituție fizică, altfel cugetă și în alte forme de limbă și exteriorizează gândirea; o altă li-alcătuirea sufletească și pe alte rezorturi morale își sprijină ei conduita de toată ziua a vieții lor.

Aceste caractere larăși, pronunțat „dobrogean”, nu prezintă o omogenitate în întreg ținutul. Ici întâlniești violența și impulsivitatea meridionalului, dincolo fatalismul resemnat și înecinesala indolentă a orientului. firea deschisă și comunicativă a românului, alături de atitudinea aspră retrasă, rece, a bulgarului; sprintena cămașă dacă fluturând la bătaia vântului, în tovrăria nădragilor grei; panamăua zămbitoare și luminoasă în preșima feșului roșu ca un mac; căleua mocănească, de uriașe dimensiuni, în vecinătatea cealmalei mahomedane. Pretutindeni ești izbit de această neîntreruptă diversitate și variațiune, care te atrage, te reține, te încălzește. Și această diversitate nu rămăne numai la ceace e extern: ea merge până la cele mai adănei ascunzături sufletești ale populațiunii lor dobrogean.

Într'un fel cugetă românul și într'altfel bulgarul, rusul, lipoveanul, turcul, etc. Într'un fel își exteriorizează gândurile ce le străbat creurul unii și într'altfel alții. Și această deosebire, profundă și veșnică, se arată până și în lucrurile cele mai neînsemnate, sau care au numai o aparență de neînsemnătate: în felul de a-și alcătuia gospodăria și de-a o conduce, în chipul de a lucra pământul, apoi în obiceiurile nenumărate din întreg timpul anului: Crăciunul românesc nu se asemănă nici pe departe cu Crăciunul slavilor dobrogei: e mai nevinovat, mai luminos, mai plin de îngeresă bucuria. Steaua, viclemul și multe alte obiceiuri similare au fost cunoscute de vechii locuitori băștinași ai Dobrogei — chiar de către vechii români dobrogei, — numai odată cu pătrunderea elementului național aci.

Mai departe, pe lângă Paștile ortodox cu dată fixă, avem Baerășanul mohamedan de o harle neșăgurantă, și slături de „Case de cetire”, bibliotecă sau școală de adulți ale elementului creștin, asistăna la desfășurarea turcă cu „coșii” și „pahlivăni”, săbăteci și primitivă. Dar „colțurile”? Ei e atât de divers, cât nu se poate concepe! Căntecule turcești slăvind personalitatea călăruș peșă, erou național, sunt lărgănușate, melancolice, viaștoare;

căntecule bulgărești, fără ritm și fără rimă, exagerând meritele și înșăpălele călăruș „voevoda” în luptă cu „păgănuș”, au o melodie monotonă și neschimbată: și suzi, apoi, pe lângă un „lied” german, prizărit prin depărtări dobrogeane, doșna, jalnică și plină de neșăpăle fior, dolus... Descăntecule, jorurile, petrecerile cămpenești sunt și ele deosebite dela un neam la altul. Înșăși instrumentele muzicale nu e aceleași: notele stridente, ascuțite ale „gaidel” bulgărești se înșăpăle cu sunetele de sonoritate ciară și dulce ale flautului și fiserului româneș, și cu zdrăngănierea plăcută a mandolinei unui grec întrășit eu marea.

Dar pe deasupra tuturor acestor deosebiri, care frepășă și pe cel mai neatenț observator și lucrurilor, ceva comun, ca o vagă aspirațiune, apare clar în complexul de preocupări și de năzuințe particulare: este sufletul dobrogean, leșit din comunitatea de interese și din amintirea scelerăși suferințe istorice, prin care toți autrecut.

Traul la olăși, vesucuri de arăndul, a statornicit între diversele neamuri dobrogeane o conștiință unitară, aceea a unei comunități cu un singur soi de interese și cu un singur fel de aspirațiuni.

Coloniiștii români din Dobrogea

Aceștia sunt oamenii de muncă, de temperamant și de sacrificii, cari, de dincolo de culmile străbune ale Carpaților, de pe plaiurile mănoșe ale Munteniei sau din regiunile băli ase ale Barababiei, trunchiate de corpul țării-mame la 1878, — împinși de un simțimant atavic și condus de ochii unor minți străvătătoare, au trecut din timp pe pământul urgisit al Dobrogei, unde au dat mâna cu Românilor aborigeni — veghe recultivă a neamului — și cu celelalte seminișii statornicite în partea locală, cu cari s'au întrășit deapaură.

Cu aceștia a lăturii, ne-am plănu cu toții amărul alilor de reșăție și am sărbătorit într'un suflet ceaurile de înălțare sufletească.

Cu ei, cot la cot, pămînjișii noștri au m neit, s'au străduit, an tăcut au plătii și nu greșit pământul băntu de vânturi și de oameni ai Dobrogei, în „amărul de discordie” de astăzi a două popoare, al căror trecut istoric nu odată le-a silit la conștuețe.

Provincia de peste Dunăre, retrocedată României prin tratat dela Berlin, dacă a fost „pătra de încercare” a culturai și inteligenței românești, ea n'a fost numai puțin un Calvar pentru populațiunile care și-au legat în mod permanent și traialu întreaga existență de acest colț al țării — preșăcut și reconșcut astăzi de „plămân” al României.

Și tocmai ceace ne-a legat pe noi toți, autochtonii și coloniștii, localită, n'au fost: fericiile trecutore, ci tocmai acești redărșișii lanț de suferințe comune.

Cost. N. Săry.

LA MARE!

*Dot au lungi, grei, s'au perindat,
De când, la larma goarnel,
Destinele ni le-am legat
De paralelul Marnel.*

*Dim mahal Dumărei addaci
Și până'n Marea-albastră,
Ne-am ridicat cu puști, cu lămei,
Să creștem Țara Noastră!*

*Și ne-am lăsat păvăniți, soții,
Copii, gospodărie,
Ca să creștem, ca vrednici fi,
O Mare Românie...*

*Dar vai! când astăzi ne-am întors,
Nici chiar pe jumătate,
Cu sufletul strâpuns și stors,
— Ce zile ne sunt date?...*

*Părinții ni s'au îngropat
Prin zăpuzi, când, cu iuga,
Acutul ni s'a spulberat...
Prin curți, năi înturuga!...*

*Femei, copii, băni au rămas,
In prada disperării,
Și-azi prăbegesc, fără popas,
In tot cuprinsul Țării*

*Iar păcebul de pământ,
Dobrogea cunoscută,
Pământ al nostru scump și sfânt —
De alți ni se dispută...*

*Ne pârjolim în groaznic jar, —
Murim de sufocare...
Ah! dați-ne Constanța iar,
Ca să căim la Mare!*

SAROGLU

Adevăruri triste

În aceste momente mărețe, când suflarea românească din toate colțurile țării tresălește de bucurie, văzând că se realizează cele mai dragi și dulci visuri ale sale, acum când românii de pretutindeni, într'un avânt mișcător, se pregătesc să se adune înaltă într'un singur năvălind puternic și mare, în fine, în aceste timpuri de entuziasm general, un grup numeros din populația țării, Dobrogeenii, plutesc în neșiguranță și îndoaie.

În adevăr, pe când Basarabienii sunt voioși că au scăpat de sub loviturile cutitului rusesc, pe când cei din Bucovina se reînnoie cu bucurie la trupul din care fuseseră smulși de perfida diplomație austriacă, pe când, în fine, frații din Transilvania și celelalte provincii, jubilează triumfători că au înălțat jugul secular al Maghiarilor, populația Dobrogei, pribegită de mai bine de doi ani, vede cu durere, că lanțul suferințelor sale este departe de a se sfârși.

Evacuați în ajun și fără s'ateme, Dobrogeenii, și-au părăsit avutul și țara cu durerea în suflet. S'au împriștiat în tot cuprinsul țării și au îndurat, cu remanare, cele mai mari mizerii, fără ca vre-o dată să fi cârțit împotriva soartei, cei au purtat întotdeauna în suflet, ca pe o reliquă sfântă, credința în victoria noastră finală. Astăzi, când vremurile bune se reînnoie pentru toată lumea, acum când fiecare se înalță cu drag la câminul său, Dobrogeenii, sunt condamnați să mearsească, D-zeu știe până când, (cei fecar) își închipue cât de mari sunt greutățile care se împotrivesc unei reînnoierii grăbice.

În primul rând este aprovizionarea cu alimente. Dușmanii noștri și în special Bulgaria, au avut grijă să jefuească satele și orașele, de tot ce a fost alient, făcând totul trebuie adus de dincoace de Dunăre sau dela aliații noștri prin porturile Constanța și Sulina. În al doilea rând vin locuințele. Cei cari au fost prin Dobrogea și-au pierdut că foarte multe sate sunt completamente desființate. În special cele pur românești, iar restul au nevoie de mari reparații. Deasemenea orașele. Casele refugiaților nu rămas numai cu zădăria, restul fiind prădat de armatele dușmane. Pentru a se refăce lucrurile în starea lor anterioară, trebuie în primul rând aduse, din alte părți, materialele necesare reparațiilor și în această privință guvernul urmează să ia măsuri din vreme, în fine în al treilea rând vin mijloacele de transport. Din ferice li nia ferată până la Fetiești a fost refăcută încât rămâne a se restabili modul de transbordare peste Dunăre și restul liniei ferate dela Cerna-Voda la Constanța.

Pentru aducerea în îndeplinire a tuturor acestor măsuri se cer, pe lângă timp, material necesar și o solitudine specială din partea autorităților și guvernului. Iată stătea motive de îngrijorare.

Dar nu este numai atât. Știri precise arată că Dobrogea este încă ocupată de armată bulgărească și că toți acei cari au încercat să treacă Dunărea, au fost primiți cu focuri de puști.

De ce a fost lăsată armata bulgară în Dobrogea? Cât va sta ea? Iată întrebări pe care Dobrogeenii și le pun cu groază și asupra cărora ne propunem a reveni.

Al. O. Șteitan.

Ultima dovadă

Bulgarii în retragerea lor pustiesc totul

O primă și peremptorie dovadă, de cât au știut bunii noștri vecini la Dobrogea, am avut-o în sălbăciea cu care au năvălit și în lipsa de cruțare cu care s'au purtat față de tot ce a fost așezământ omeneș în acea provincie, pretinsă, de ei, a fi fost „leagănul” nu numai al nobililor și distinșii dinastiei a Asparuchilor, ci și a vîselor patriotice ale vrednicilor săi urmași din zilele noastre.

Transformată dintr'un ținut, despre care Maresalul Moltke, un scriitor des citat în tot felul de pamflete bulgare, spunea în 1837, în ale sale, „Lettres sur l'Orient”, că „leghe întregi și străbătute într'o singură-late monotonă, până să întâlnești vre'un sat mizerabil, fără arbori, nici grădini, în care omul gonind pe om, pământul rămăsese în slăpănire animală”, — transformată, zic, într'o provincie care dezleptă, în momentul izbucnirii războiului, la unii cele mai frumoase speranțe, iar la alții cele mai jocosnice apelături, grație muncii și sâguinței unei populații, care, românească sau româniată, găsea în inteligența și în simțimintele sale, întreaga explicație a unei atăsări firești și inalterabile față de România. — Dobrogea nu mai prezintă astăzi decât un morman de ruine și un cimitir imens...

Și pentru ca Bulgaria să dea o ultimă dovadă, de dragostea lor pentru Dobrogea și mai de ales călă nădejde nutrească — și vor avea, — dăniți, acum, în retragerea lor silită, culcă la pământ, după informațiile ce avem, tot ce a mai putut rămâne în picioare, după doi ani de jaf, de pastiu și de rușine.

La pretențiunile lor absurde, Bulgaria și fi putut să nu adauge aceste sălbăciei inutile, ale căror consecințe se va găsi cine să le plătească — și poate cei mai puțin vinovați.

DE ACORD

În memoriul întocmit de așa numitul Consiliu central național pentru Dobrogea, în urma delegațiilor date acestuia de către „reprezentanții Dobrogei” întruniți în congres, la Babadag, în ziua de 7 Ianuarie a. e., — memoriu redactat atât în nemțește și înmănat celor doi foști împărați că și în franțuzește pentru viitorii... aliați, se poate citi între altele:

„Astăzi popoarele nu mai formează nici un obiect de posesiune: ele aparțin lor înși-le și numai ele au dreptul a decide de soarta lor politică”. (pag. 24, ediție germană).

Iar în pag. 4-a: „In expunerile noastre pornim dela punctul de vedere, că nimeni nu posedă dreptul de a hotărî viitorul dependență politică a Dobrogei fără consimțământul populației acesteia”.

De perfect acord cu aceste concepțiuni, noi, cei grupați în jurul acestui organ de publicitate, toți Dobrogeenii, — fărăosebire de credință și de naționalitate, — cari însă nu putem primi ca „o rămăne în grănițele Bulgariei” cu toate că aceasta — după cum atestă memoriul în discuțiune — „acordă neîndoelnice garanții pentru egala îndreptărire politică și pentru libera determinare a federației”, ne propunem să aducem la îndeplinire, nici mai mult nici mai puțin, de cât ceea ce pretind a fi rațional și patriotic, semnatarul actului în chestiune: ne mai formând un obiect de posesiune pentru nimeni, să aparținem nouă înși-ne.

Vom reuși astfel, credem, a fi pe placul și în vederile aceluia cari, cu dela sine putere și închipuire, s'au putut întuia „reprezentanții ai Dobrogeenilor”.

Cât privește „garanțiile unei egale îndreptărire politice și a unei libere determinări pentru fiecare cetățean din Bulgaria” — cu care oarecând să se smăgosească mai mult pe ei însuși d. Ogeanof, de cât să ne adomească pe noi, rămâne să le supunem unei cercetări amănunțite, ceea ce vom face chiar în numărul următor, când vom dovedi, ca fapte precise, cum înțeleg vecinii noștri „libertățile” pentru cei de altă origine și naționalitate.

Va fi nu numai interesant ci și instructiv.

C. N. S.

Descrieri

De călătorii în Dobrogea

O audiență la pașa din Babadag în 1708

M. Bag și G. Popas, Dicționar repetitiv al istoricilor „Societate” 1970

În anul 1708 petricipile Transilvaniei, Francisc Rákoczi II, a trimis o delegație în Hanul Tatarilor din Crimă, spre a-l cere spre în Poartă. Trimisii Mihail Bag și Gheorghe Popas, au plecat din Mărculeț, trecând prin Balta de aur și Bugeac și pe aci peste munți în Moldova la Ciocpung de aci s'au dus în Bucovina și apoi prin Bălnești și Plocești la Iași. Domnul de atunci Antih Cantemir, i-a primit bine și i-a dat scrisori de recomandare către Han și către serdarul din Babadag, căci pașa drumului spre Crimă era încredințat acestui serdar.

„În ziua de 21 Decembrie (1708), Luni, plecând din Iași cu călăuză pe un drum foarte greu și plin de noroi spre Babadag am poposit în satul ce se cheamă Schintea (Jud. Vaslui).”

„În ziua de 22 Decembrie, Marți, plecând din Schintea am mers spre miază noapte în satul Vaslui, unde nu am găsit nici loc pentru noi...”

„În ziua de 23 Decembrie, Miercuri, am poposit în orașul moldovenesc Bărlad.”

„În ziua de 24 Decembrie, Joi, Dela Bărlad spre miază noapte am ajuns în satul ce se cheamă Pucăr (Puțeni?).”

„În ziua de 25 Decembrie, Vineri, am poposit la Piscuți (S).”

„În ziua de 26 Decembrie, Sâmbătă, am ajuns la Dunăre în orașul moldovenesc numit Galați. Dela Iași până la Galați sunt 25 zile.”

„În ziua de 27 Decembrie, Duminică, Astăzi din cauza greutății drumului ne-am odată cală aci în Galați, trimițând îndărăt pe călăuză din Iași.”

„În ziua de 28 Decembrie, dinedimineață, începând călătoria pe Dunăre, am trecut fluviul în pace, din mila lui Dumnezeu, pe o plută și am ajuns spre miază noapte în orașul turcesc al Dobrogei, numit Măcin.”

„În ziua de 29 Decembrie, Marți, plecând din Măcin am ajuns spre miază noapte în satul turcesc Ortachioi.”

„În ziua de 30 Decembrie, Miercuri am intrat în orașul dobrogean numit Baba, unde este reședința serdarului de Babadag, Iusup-Pasa. Aci trimițând mai întâi dragomanul care era cu noi, împreună cu călăuză vevodului (moldovenesc), ne-am ununtat pașei care orăduind numai decât pentru noi un conac bun, ne-a primit cum omni honor. Chiar astăzi liha pașei trimise pe dragomanul său să vadă de avem conac bun și de nu ducem vreo lipsă. Orăduind pe lângă noi pe primarul orașului ca să îngrijescă de trebuințele noastre, ne-a dat conacul pe salam-cisuvul pașii.”

„În ziua de 31 Decembrie, Joi, am cerut audiență la Poarta pașei, dar năse mergând în vânătoare și Turcii fiind rși dispuși din cauza Ramadanului, am amănât-o pentru o altă zi...”

„În noime Sacra Sandoc Trinitatis, în ziua de 1 Ianuarie anul 1708. Vineri trimise liha serdarului pe dragomanul său la conacul nostru, anunțându-ne că astăzi după prânz vom avea audiență la pașa, deci să fim gata la timp, căci ni se vor aduce dela Poarta pașei cui împodobit și nu vom merge pe cali noștri; prin urmare să ne conformăm acestei dispoziții. Apropiindu-se timpul cam pe la 2 după prânz, un agă de primul rang al serdarului, liha pașei și liha capuciarului aduseră la conacul nostru doi cai cu harnașamente de aur și de argint, pe cari încălecând, am mers la Poarta pașei, unde fiind adunați mulți notabili turci și stând în rând, după obiceiul lor, am fost primiți de pașa cu onoruri mai mari de cât ni se cuvineau și poștii să stăm pe sofale acoperite cu postav roșu și lucrare după obiceiul și moda lor.”

(Trimisii au expus apoi scopul misiunii lor și după ce li s'a oferit șerbet și și-au luat rămas bun dela pașa, s'au întors cu același ceremonial la conac.)

„În ziua de 2 Ianuarie, Sâmbătă, în ziua de 3 Duminică și de 4 Luni, am stat la Babadag până ni s'au făcut pașapoartele.”

„În ziua de 6 Ianuarie, Marți, prezentându-se la conacul nostru stegarul rândit ca comisar pe lângă noi și un semen cu pașapoartele, au plecat cu ajutorul lui Dumnezeeu, împreună din Babadag și am ajuns noaptea la Tulcea. Această Tulcea este o cetate mică, zidită pe o stâncă pe malul Dunării, și păzește un braț al Dunării, ca să nu poată trece corăbiile fără de veste din Dunăre în Marea Neagră și din Marea Neagră în Dunăre; peste acest braț am trecut Dunărea.”

„În ziua de 6 Ianuarie, Miercuri, am trecut cu o plută la o insulă din Dunăre, a cărei lățime e de 2 mile; am mers prin locuri băltoase și pline de stof până la celălalt braț al Dunării, pe țărmul căruia este zidită cetatea Ismailului. Trecând aci cu o plută am poposit în cetatea Ismail, care cade în Bugeac și care ținut se cheamă Basarabia...”

Strigătul de revoltă al unui veteran

FERICIRE ȘI BUCURIE DURERI ȘI LACRĂMI

de Dr. I. BUCĂRESCU

Cu o încordată atențiune și o mare bucurie am citit telegrama pe care o adresase fostul Prim Ministru A. Marghiloman d-lui Ministru de Externe C. Arion prin care li comunica unirea Basarabiei, la patria mamă, de care fusese despărțită aproape un secol și, termină cu aceste cuvinte emoționante: „Sunt fericit”.

Această veste îmbucurătoare, despre acest fericit eveniment, a fost împărțită de întreg neamul românesc, pe care ursita soartei l'a așezat între trei mari imperii vecine dela care a avut a îndura amari suferințe seculare — pot zice milenare — fiind apăsat și mutilat când de imperiul Moscovit, când de imperiul Otoman, când de imperiul Austriac.

După un seurt timp însă, dela acest fericit eveniment, câte decepții și desiluzii, și ce mari dureri n'am resimțit în sufletul nostru, când am luat cunoștință de tratatul de pace prin care Guvernul Român ceda Puterilor Aliate Dobrogea — țica cea mai mică — care fiind răzăcită de aproape cinci secole, fusese regăsită și unită la patria mamă în fericite evenimente ale războiului din 1877-78, când s'a inseris în istoria modernă a neamului românesc o pagină de mare glorie, poate cea mai glorioasă după Ștefan cel Mare și Mircea cel Bătrân.

Ce dureri am resimțit și câte lacrimi n'am vărsat noi, veteranii, puțini căți mai supraviețuim dela acest războiu, când am văzut că prin tratatul de pace DOBROGEA era dezonată dela patria mamă și cedată puterilor aliatale de guvernul român.

Cu pierderea Dobrogei se întunea și pagina de glorie din istoria modernă a orașului românesc, a Marelui Căpitan REGELE CAROL, a cărui Coroană de oțel făurită din tunările redutei Grivița, era un simbol de viteză ne-

mului și înfăptuirea independenței Pa-
tării.
În cuvântarea rostită în Academia Română la 21 Martie 1904 Regele Carol, zice că „Comitele Frederic IV de Zollern” care a întemeiat mărirea casei mele de Hohenzollern, a luptat contra ostirilor păgâne ca aliat cu Mircea cel Bătrân, care și-a lăsat hotarele dela marea cea mare și Cetățile Durostorului săpănit, și după cinci secole aproape, (1393) urmașii lui Mircea, răzbindând de strămoșii lor, au început lupta de desrobire care alinau del Regatul Român.

Mircea cel Bătrân — zice Regele Carol — eu drept cuvânt numit și cel Mare, este în acel trecut depărtat figura cea mai impunătoare a neamului românesc, falma faptelor sale glorioase străbătând peste hotare, deșteaptă pentru întăi oară interesul lunei apusane asupra țării, el face să strălucască vitejia ostașului român pe câmpiile dela Rovine și Nicopole, — iar, lucru de neuitat, și stăbilită de atunci drepturile noastre asupra Dobrogei, scaldată prin războiul pentru nealinare și acum de apurarea nedespărțită de trupul României”.

Dacă umbra defunctului rege Carol, al cărui corp înanimat se reponzează la legenda a Mânăstire de Argeș, unde a fost vizitat și de Kaiser, ca respect plin, a fi respărit ca un fenomen de miră, în mijlocul acestui popor, care ar fi fost impresia ce ar fi produs asupra autorilor semnatarii al tratatului de pace alți de dureri pentru neamul românesc?

De notat faptul că între semnatarii tratatului de pace, se afla și Marghiloman, care semnase și tratatul de pace de București în 1913, când armatele române intervenind au impus pacea între popoarele Balcanice însăși, când s'a inseris în istorie încă o pagină de mândrie națională, dar care era pe cale să se ștergă prin tratatul de pace din primăvara acestui an.

V. G. G.

INFORMAȚIUNI

Reducționale

Față de încercările de mistificare a opiniei publice de pretutindeni, din partea unui așa numit „Consiliu național central pentru Dobrogea”, care, de un an încoace, nu cruță nici un mijloc și nici un sacrificiu, pentru a crea în jurul provinciei românești de peste Dunăre o atmosferă prielnică răufăcătorilor, — mai toți frunțații dobrogeeni afilatori în Capitală, fără deosebire de vederi politice, s'au întrunit în ziua de 12.25 e. și, după o scurtă consfătuire, au hotărât scoaterea ziarului nostru, a cărui apariție, după doisprezece ani continui de existență, încetase în ajutorul mobilizării, când, toți, director și redactori, a trebuit să răspundem la chemarea țării.

Reluându-ne, dar, postul de datorie și de onoare, în aceste vremuri grele din toate punctele de vedere, ne adresăm tuturor Dobrogeenilor și le cerem întreg sprijinul, pe care nu ni l'au preocupat niciodată.

Rugămintea noastră se îndreaptă nu mai puțin către toți prietenii Dobrogei și mai ales scriitorilor eunostestori ai chestiunilor ce ne interesează. În zilele acestora istorice, printru care satul, toți bolnăși, să punem odată și pentru totdeauna capăt competițiilor de tot felul și svărcolirilor unor ambițioși fără de scrupule și fără de judecată.

Rugăm pe colaboratorii noștri de a ne trimite manuscrisele până Marți seara, pentru timpul cât vom apărea, deocamdată, săptămânal.

Dr. Dr. Buceriu din Constanța e rugat să treacă pe la redacția noastră.

Aducem un pios și special omagiu memoriei neobositului și neîntrecutului nostru colaborator Petre Ștefănescu, redându-i articolul scris în ultima vreme asupra „Sufletului Dobrogean”.

Cititorii vor aprecia odată cu clarviziunea și profunzimea sentimentelor acestui inimos și vrednic fiu al Dobrogei, imensa pierdere ce resimțim, mai ales în clipele de față, prin moartea acestui luptător desăvârșit.

Politice

Sunt persoane, care se complăceau în a se socoti „distinși” până mai demună în Dobrogea, care par a nu fi desprins nici un învățământ și nici o morală din covârșitoarea sgudivire socială, ce tinde să prefacă întreg organismul politic al vechiului continent.

Alfăm, astfel, din Iași, că o sumă de cunoscuți trădători de sfert de pe vremuri, constituți în „bisertei” și

„bisericuțe”, în tot felul de intrigi pun la cale tot soiul de cuspătuși și împart, cu un ochi în dreapta și altul în stânga, pielea... ursului din pădure.

S'o știe: chiar de-i vom crăna noi, nu-i vor eria evenimentele.

„Steagul” ne informează că, legătura cu București fiind restabilă, după ce se vor retrage trupele, se va relua evacuarea refugiaților. Se va admite — ni se spune mai departe — trecerea refugiaților în Muntenia și Oltenia cu toate bagajele, renunțându-se la restricția ca fiecare să poată lua numai 150 kgr.

Pe când și pe unde, însă, repatrierea refugiaților și în Dobrogea?

În ziua de 14/27 e., s'a prezintat la biroul nostru un concediean dela Cernavoda, care a putut veni în Capitală numai pe baza unui bilet de identitate bulgărească, cu No. 736, din 25/XI st. n. semnat de primarul Stancu și vizat la trecerea Podului de un felibulbul bulgar cu nume îndescrifabil.

Despăgubirile

În urma anulării legilor votate de fostul Parlament, guvernul actual va veni cu o lege-decree, prin care să acorde sinistrărilor de război chiar avansuri, în raport cu pagubele suferite, pentru a putea să-și refacă gospodăriile.

Guvernul intenționează, pe de altă parte, să stabilească quantumul pagubelor suferite din cauza războiului, atât de particulari cât și de diferite instituții de stat, — urmând ca tablourile întocmite să-i servească ca bază la conferința de pace.

Visitați

MAGAZINUL

Coloniale și Delicatelye

al concedieanului nostru

Marin Stavraca

BUCUREȘTI

No. 170. Calea Victoriei. No. 170

(vica-via de Ministerul de Finanțe)

ATENȚIUNE!

BIROUL DOBROGENILOR

din București, Strada Pătrașcu-Vodă, No. 4.

(apropo de Spitalul Colțea și de Creditul Rural)

Et angajat cu întocmirea solicitărilor pentru la lichidarea despăgubirilor de război și mobilizărilor din Dobrogea. — Serviciu de asistență pentru tot tipul de mizerii.

Crema - Pudra - Săpun

Produsele fabricii „Stella“

Sunt neîntrecute pentru înfrumuseţarea tenului

De vânzare pretotindeni.

FLORIO & C. MARSALA
MARGA DEPOSITATA

SAPUN
CREMA
PUDRA

„FLORA“

Sunt neîntrecute pentru înfrumuseţarea tenului

Aceste preparate, ale căror reţete în ţară şi străinătate creşte pe zi ce trece sunt fabricate cu cea mai mare scrupulozitate şi pot fi întrebuiţate fără nici o teamă că de mult timp. Acest fapt e stabilit oficial de Institutul de Chimie al Statului, care a constatat la 12 Septembrie sub No. 1110, ed.: Crema şi Pudra „FLORA“ nu conţin substanţe toxice sau de altă natură care printr-o întrebuiţare îndelungată pot să dăuneze sănătăţii.

NR. - Facem atenţie Onor. Publicului că CREMA PUDRA şi „FLORA“ nu se vând decât SĂPUNUL „FLORA“ în ambalajul original şi cu arăstările peţurii.

CREMA Lei 1,75 - PUDRA Lei 2,25
SĂPUN Lei 1,75

Reţeaua i dar în interesul B. cu neîncrederea deosebită şi s'ar oferi aceste preparate în cantităţi mai mari sau altfel decât în ambalajul original şi etichetate lor.

RHEIN & C. AZUGA
FURNIZORI AI CURȚII REGALE
SAMPANIA

CARTE-BLANCHE VERY-DRY
CUVEE-RESERVEE

Bonboneria
Alexe Popovici

Intotdeauna asortată cu recunoscutele sale produse de prima calitate ca: ciocolaterie, bonbonerie, priserie, fructe streine și dulceturi diferite etc.

„LA PARCUL OTETELEȘANU“
BUCUREȘTI
Str. Mariei Millo N°10
Telefon 27/44

EXPEDIAZĂ ȘI ÎN PROVINCIE

Bodega Ig. Mircea
6. Bulevardul Academiei, 6.

„HYGIEA“
PRIMA DROGUERIE MEDICALĂ
DIN GALAȚI
Proprietar STELIAN I. THEODOR
Depozit permanent de Articole Farmaceutice PARFUMERII
Pansamente, Desinfectante, Ape Minerale etc. etc.

CASA DE ÎNCREDERE - Face expedițiuni în toată țara

Boiangerie și Spălătorie Chimică
G. L. Schmidt & Co.

Fabrica și biroul central
București, Strada Izvor No. 75-79
10 sucursale în Capitală și 6 în provincie

Cel mai mare stabiliment din țară

Fondat în anul 1897

Se recomandă Onor. sale clientele pentru vopsirea și curățitul de:

Toaie de damă, haine hărătești, stoffe de mobile, perdele, draperii, etc.

Secțiune specială de Boiangerie Industrială

Pentru vopsirea stoffelor de lână și mătase